

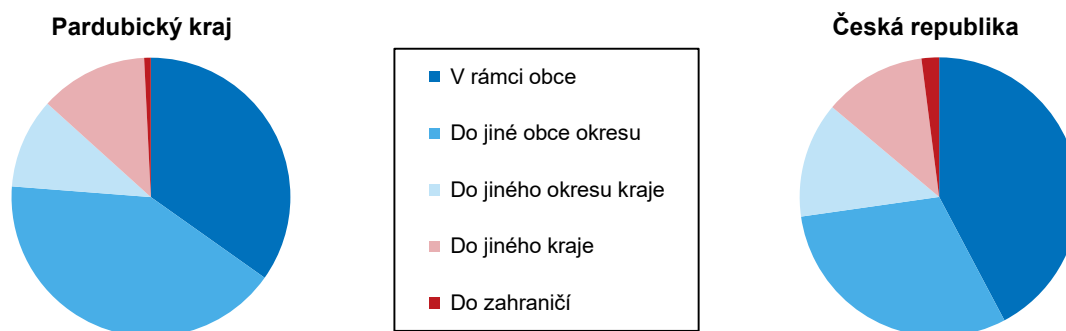
5. Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a do školy

Dojíždka do zaměstnání a školy představuje významnou formu prostorové mobility obyvatelstva s vazbou na ekonomickou i sídelní strukturu regionů. Vzhledem k tomu, že Sčítání lidu 2021 probíhalo v době protiepidemických opatření (vč. práce na home office či distančního studia z domova), byli respondenti vyzváni k zodpovězení otázek týkajících se místa pracoviště či školy podle předpokládané skutečnosti po skončení těchto opatření. Mezi vyjíždějící/dojíždějící nejsou zahrnuty osoby pracující/studující na adrese obvyklého pobytu, osoby se zaměstnáním bez stálého pracoviště a osoby s nezjištěným místem pracoviště/školy. Zatímco v rámci vyjíždějících žáků, studentů či zaměstnaných se zjišťovalo také místo pracoviště/školy v zahraničí, za skupinu osob, která dojížděla do školy nebo do zaměstnání ze zahraničí, žádné údaje nenevidujeme (obdobně jako při předchozích cenzech). Na rozdíl od minulého sčítání pak zahrnuje dojíždka do zaměstnání také pracující žáky a studenty (v roce 2011 byli zahrnuti v kategorii dojíždějících do školy).

5.1 Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání

Podle výsledků Sčítání lidu 2021 měl Pardubický kraj k rozhodnému okamžiku sčítání, tj. k 26. březnu 2021, celkem 510 037 obvykle bydlících obyvatel, z toho 255 984 osob patřilo mezi **zaměstnané** (včetně pracujících žáků a studentů). Necelá čtvrtina z téměř 250 tis. zaměstnaných osob v kraji se zjištěným místem pracoviště se pohybovala při své vyjíždce do zaměstnání pouze v rámci obce, kde měla své obvyklé bydliště (24,6 %, tj. 61 411 osob). Přímou na adrese svého obvyklého bydliště pracovala pětina ze všech zaměstnaných osob v kraji se zjištěným místem pracoviště (20,0 %, tj. 49 736 osob). Mezi osoby, které za zaměstnáním vyjíždí z obce svého obvyklého bydliště, patřilo v kraji 46,1 % zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště (tj. 114 976 osob). Do této skupiny čítající téměř 115 tis. zaměstnaných řadíme osoby s pracovištěm v jiné obci okresu (ty tvořily v kraji 29,3 % zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště), dále osoby s pracovištěm v jiném okrese kraje (7,4 %), osoby s pracovištěm v jiném kraji (8,9 %) a také osoby pracující v zahraničí (0,6 %). V tomto výčtu naopak nejsou zahrnuty osoby bez stálého pracoviště, které se na zaměstnaných v kraji podílely 9,3 % (nadále počítáno ze zjištěných hodnot).

Graf 5.1 Struktura vyjíždky do zaměstnání podle typu vyjíždky (ze zjištěných hodnot)

Vyjíždějící z obce se na celkovém počtu **vyjíždějících do zaměstnání** v Pardubickém kraji podíleli podle výsledků posledního cenzu 65,2 %, což znamenalo hodnotu nad celorepublikovým průměrem (ten činil 57,7 %). Mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji se podíl vyjíždějících z obce na celkovém počtu vyjíždějících za práci pohyboval od 48,8 % ve správním obvodu Pardubice po 83,5 % na Holickou, přičemž druhá nejvyšší hodnota patřila SO ORP Přelouč (80,2 %) a naopak druhá nejnižší správnímu obvodu Česká Třebová (56,1 %).

Většina z osob, které za zaměstnáním vyjíždí z obce svého obvyklého bydliště, mířila za prací podle výsledků Sčítání lidu 2021 do jiné obce v okresu (v kraji 63,5 % osob, celorepublikově 52,8 % osob). Do jiného okresu kraje vyjíždělo v Pardubickém kraji 16,0 % ze všech zaměstnaných **vyjíždějících z obce** (při celorepublikovém podílu 23,1 %), do jiného kraje 19,2 % (celorepublikově 20,5 %) a do zahraničí 1,2 % (celorepublikově 3,5 %). Mezi okresy Pardubického kraje měl nejvyšší podíl vyjíždějících z obce do jiného kraje a do zahraničí okres

Pardubice. Do jiného kraje vyjíždělo v tomto okrese 29,8 % ze všech zaměstnaných vyjíždějících z obce (při nejnižším meziokresním podílu 14,1 % na Orlickoústecku) a do zahraničí 1,4 % ze všech zaměstnaných vyjíždějících z obce (při shodném podílu 1,1 % v okresech Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí).

Tab. 5.1.1 Dojíždka do zaměstnání podle typu a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce	v tom				Dojíždějící do obce	v tom			Vyjíždějící v rámci obce
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje	
Pardubický kraj	114 976	73 041	18 447	22 113	1 375	105 208	73 041	18 447	13 720	61 411
Chrudim	25 460	13 155	8 371	3 643	291	17 942	13 155	2 754	2 033	8 579
Pardubice	35 598	21 491	3 015	10 603	489	37 209	21 491	8 639	7 079	27 512
Svitavy	23 264	15 577	3 879	3 556	252	19 735	15 577	2 074	2 084	10 526
Ústí nad Orlicí	30 654	22 818	3 182	4 311	343	30 322	22 818	4 980	2 524	14 794

Zatímco mezi **vyjíždějící** zaměstnané, kam řadíme osoby s místem pracoviště na jiné adrese v obci obvyklého pobytu a osoby vyjíždějící za prací z obce svého bydliště, patřilo v Pardubickém kraji 176 387 osob, mezi **dojíždějící** zaměstnané spadalo v kraji 166 619 osob (i zde je zařazeno 61 411 osob, které měly pracoviště na jiné adrese v obci svého obvyklého bydliště). Počet vyjíždějících do zaměstnání tak v kraji převýšil nad počtem dojíždějících do zaměstnání o 9 768 osob, v rámci okresů kraje převažovali dojíždějící nad vyjíždějícími pouze v okrese Pardubice (o 1 611 osob). Rozdílu počtu dojíždějících a vyjíždějících (saldu dojíždky) z různých územních pohledů je věnována bližší pozornost v podkapitole 5.3.

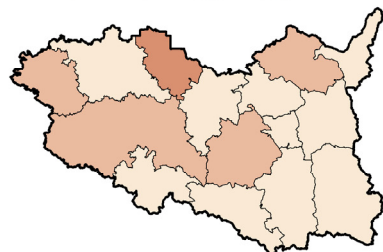
Vyjíždka do zaměstnání v obcích a správních obvodech ORP Pardubického kraje

Sídlo SO ORP podle počtu obyvatel

- 50 000–99 999
- 20 000–49 999
- 10 000–19 999
- 5 000–9 999
- Méně než 5 000

Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce obvyklého bydliště na počtu zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště (%)

50,0 60,0 68,0 76,0

Hodnota kraje: 46,1 %

Minimální hodnota:
obec – Pardubice, SO ORP Pardubice (19,2 %)
SO ORP – Pardubice (34,7 %)

Maximální hodnota:
obec – Suchá Lhota, SO ORP Litomyšl (90,7 %)
SO ORP – Holice (60,9 %)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021

Zatímco v Pardubickém kraji patřilo mezi osoby vyjíždějící za zaměstnáním z obce svého obvyklého bydliště 46,1 % zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště, celorepublikově byl tento podíl o 5,3 procentního bodu nižší. V rámci menších územních celků, kterými jsou například správní obvody obcí s rozšířenou působností,

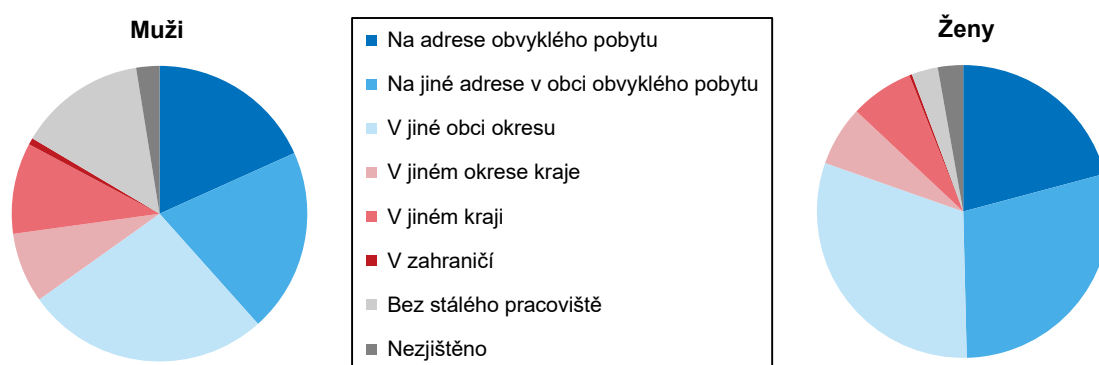
se tento podíl pohyboval od 6,8 % v Praze po 70,9 % ve správním obvodu Jablunkov (jeden ze čtyř SO ORP v okrese Frýdek-Místek). Mezi patnácti správními obvody ORP Pardubického kraje se podíl vyjíždějících za prací z obce obvyklého bydliště pohyboval od 34,7 % ve správním obvodu Pardubice po 60,9 % ve správním obvodu Holice. Druhá nejvyšší hodnota v tomto žebříčku náležela SO ORP Přelouč (58,3 %), naopak druhá nejnižší hodnota mezi správními obvody v kraji patřila Českořebovsku (37,9 %).

Tab. 5.1.2 Dojíždka do zaměstnání podle pohlaví, frekvence a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce				Vyjíždějící v rámci obce	
	celkem	v tom		z toho 5x týdně a častěji	celkem	v tom		z toho 5x týdně a častěji	muži	ženy
		muži	ženy			muži	ženy			
Pardubický kraj	114 976	63 799	51 177	84 121	105 208	57 309	47 899	79 521	28 435	32 976
Chrudim	25 460	13 999	11 461	18 824	17 942	9 545	8 397	13 700	3 690	4 889
Pardubice	35 598	19 798	15 800	25 624	37 209	20 702	16 507	27 390	13 070	14 442
Svitavy	23 264	12 967	10 297	16 977	19 735	10 325	9 410	14 938	4 783	5 743
Ústí nad Orlicí	30 654	17 035	13 619	22 696	30 322	16 737	13 585	23 493	6 892	7 902

Mezi zaměstnanými obyvateli vyjíždějícími za prací (tj. mezi osobami pracujícími na jiné adrese v obci obvyklého pobytu a osobami vyjíždějícími za prací mimo obec svého obvyklého pobytu) evidujeme rozdíly v typu vyjížděky **podle pohlaví**. Zatímco muži častěji než ženy směřovali svou vyjížděku za prací mimo okres svého obvyklého bydliště, ženy se oproti mužům častěji pohybovaly při své vyjížděce do zaměstnání v rámci obce, kde měly své obvyklé bydliště. Na jiné adrese v obci obvyklého bydliště tak pracovalo 39,2 % ze všech žen v Pardubickém kraji, které vyjížděly za prací a 30,8 % ze všech mužů v kraji, kteří vyjížděli za prací (celorepublikově 46,9 % vyjíždějících žen do zaměstnání, respektive 37,8 % mužů). Velká skupina obyvatel v Pardubickém kraji měla zaměstnání v jiné obci okresu. Zatímco do jiné obce okresu směřovalo své cesty do práce 41,8 % ze všech vyjíždějících zaměstnaných žen v kraji a 41,0 % ze všech vyjíždějících zaměstnaných mužů v kraji, v celorepublikovém pohledu vyjíždělo do jiné obce okresu shodně 30,5 % mužů i žen. Okres svého obvyklého bydliště opouštělo v Pardubickém kraji při cestách za prací 28,2 % vyjíždějících mužů a 19,0 % žen (v celorepublikovém pohledu 31,7 % mužů, respektive 22,6 % žen).

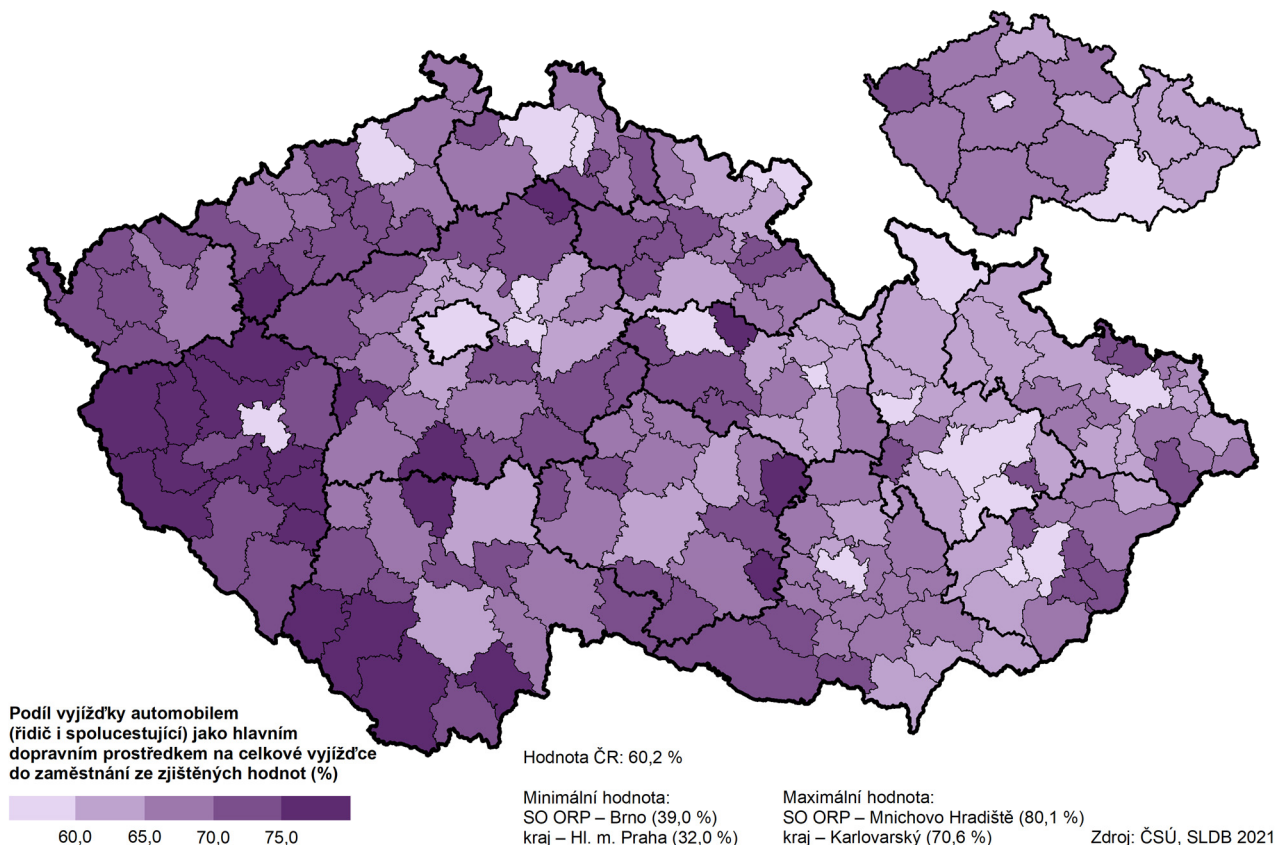
Graf 5.2 Zaměstnaní s obvyklým pobyt v Pardubickém kraji podle místa pracoviště a pohlaví

Stejně jako v předchozím cenzu, byl i v rámci Sčítání lidu 2021 součástí zjišťovaných údajů o dojížděce dopravní prostředek, který respondenti používali k cestě do práce nebo do školy. Nyní se budeme v další části textu věnovat dopravnímu prostředku, který uvedli **vyjíždějící do zaměstnání** jako svůj **hlavní dopravní prostředek** (tj. dopravní prostředek používaný k nejdelší části cesty). Celorepublikově nejvíce využívaným dopravním prostředkem k cestě do zaměstnání je **osobní automobil**, ten využívají tři pětiny ze všech osob, které v ČR vyjíždí za prací (60,2 %, počítáno bez osob s nezjištěným dopravním prostředkem). V Pardubickém kraji evidujeme z celostátního pohledu nadprůměrné využití osobního automobilu k cestě do zaměstnání, používalo

jej 63,5 % vyjíždějících za prací. Největší zásluhu na tomto stavu mělo mezi okresy Pardubického kraje Chrudimsko, kde využívalo automobil jako svůj hlavní dopravní prostředek k cestě do zaměstnání 73,9 % vyjíždějících za prací. V rámci správních obvodů ORP Pardubického kraje evidujeme nejvyšší hodnoty tohoto podílu ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Holice (75,1 %), Chrudim (74,0 %) a Hlinsko (73,5 %).

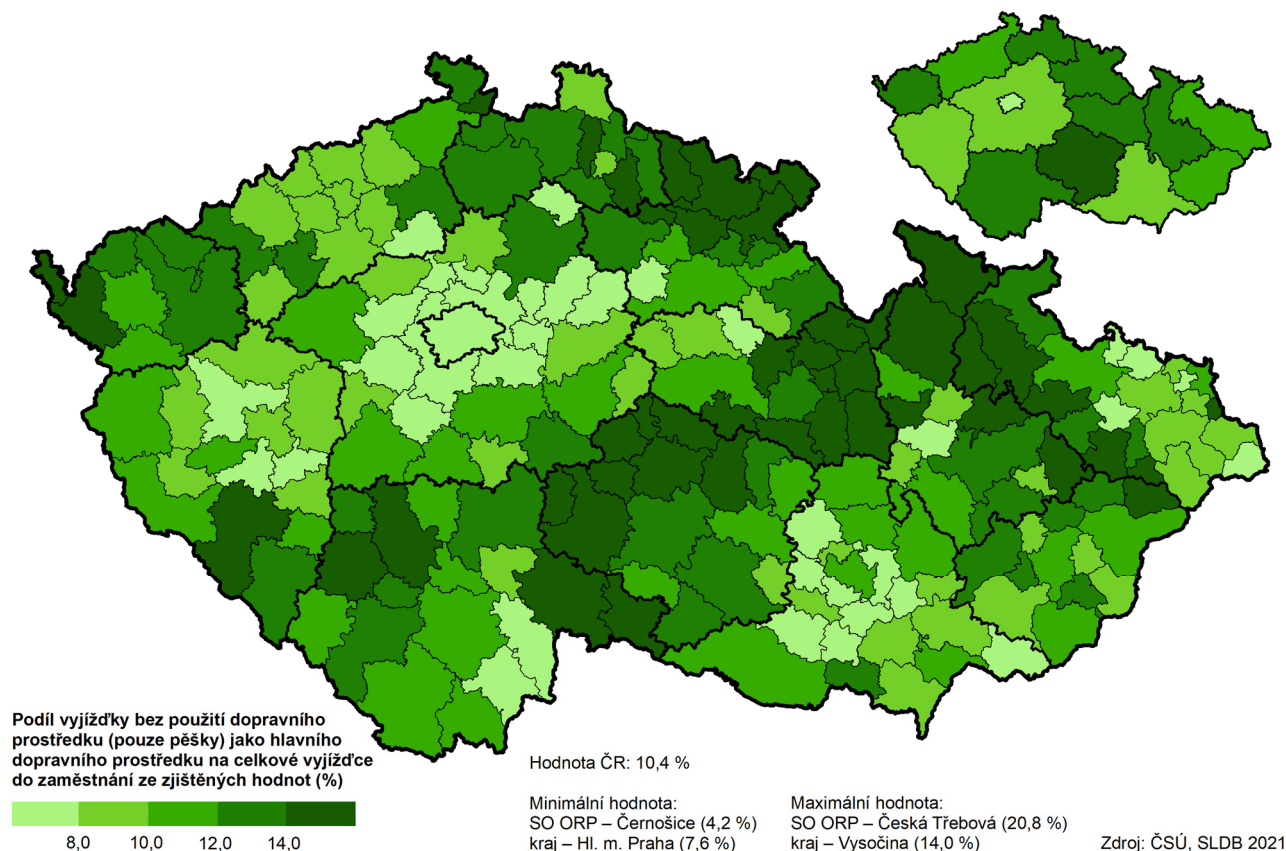
Vyjíždka do zaměstnání automobilem ve správních obvodech ORP a krajích

Většina z osob vyjíždějících za prací osobním automobilem byla v roli řidiče. **Spolucestující** tvořili v kraji podle výsledků Sčítání lidu 2021 pouze necelých devět procent ze všech osob, pro které byl automobil hlavním dopravním prostředkem k cestě do zaměstnání. Přesněji činil tento podíl v Pardubickém kraji 8,7 % a pohyboval se mezi okresy kraje od 6,9 % na Pardubicku po 11,5 % na Svitavsku (při celorepublikové hodnotě 8,9 %).

Druhou nejčastěji využívanou variantou cesty do práce je v Pardubickém kraji **cesta pěšky** (tj. taková, kde je nejdelší část cesty absolvovaná bez použití dopravního prostředku). Tuto variantu mobility do práce volilo v Pardubickém kraji podle výsledků posledního cenzu 12,6 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání (nadále počítáno ze zjištěných hodnot), což znamenalo hodnotu nad celostátním průměrem (ten činil 10,4 %). Mezi menšími územními celky, kterými je například 206 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, se tento podíl pohyboval od 4,2 % ve správním obvodu Černošice (okres Praha-západ) po 20,8 % ve správním obvodu Česká Třebová (nejmenší správní obvod Pardubického kraje). V rámci tohoto žebříčku stojí za zmínku také postavení dalších správních obvodů kraje, ve správním obvodu Lanškroun evidujeme 6. nejvyšší podíl (vyjíždka bez použití dopravního prostředku zde volilo 18,4 % ze všech vyjíždějících za prací se zjištěným hlavním dopravním prostředkem) a ve správním obvodu Svitavy registrujeme 18. nejvyšší podíl (při 16,4 % vyjíždějících do zaměstnání bez použití dopravního prostředku). Oproti správním obvodům, které se nachází na východě Pardubického kraje, registrujeme ve správních obvodech ležících na západě Pardubického kraje nižší zastoupení osob, které chodí do práce pěšky (tj. absolvují své cesty bez použití dopravního prostředku). Správní obvod Holice měl mezi vyjíždějícími do zaměstnání pouze 5,4% podíl osob, které chodily do zaměstnání pěšky, což znamenalo 9. nejnižší podíl mezi všemi 206 správními obvody ORP. Poměrně nízký byl tento podíl také ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Přelouč (8,1 %) a ve správním obvodu ORP Pardubice (9,5 %).

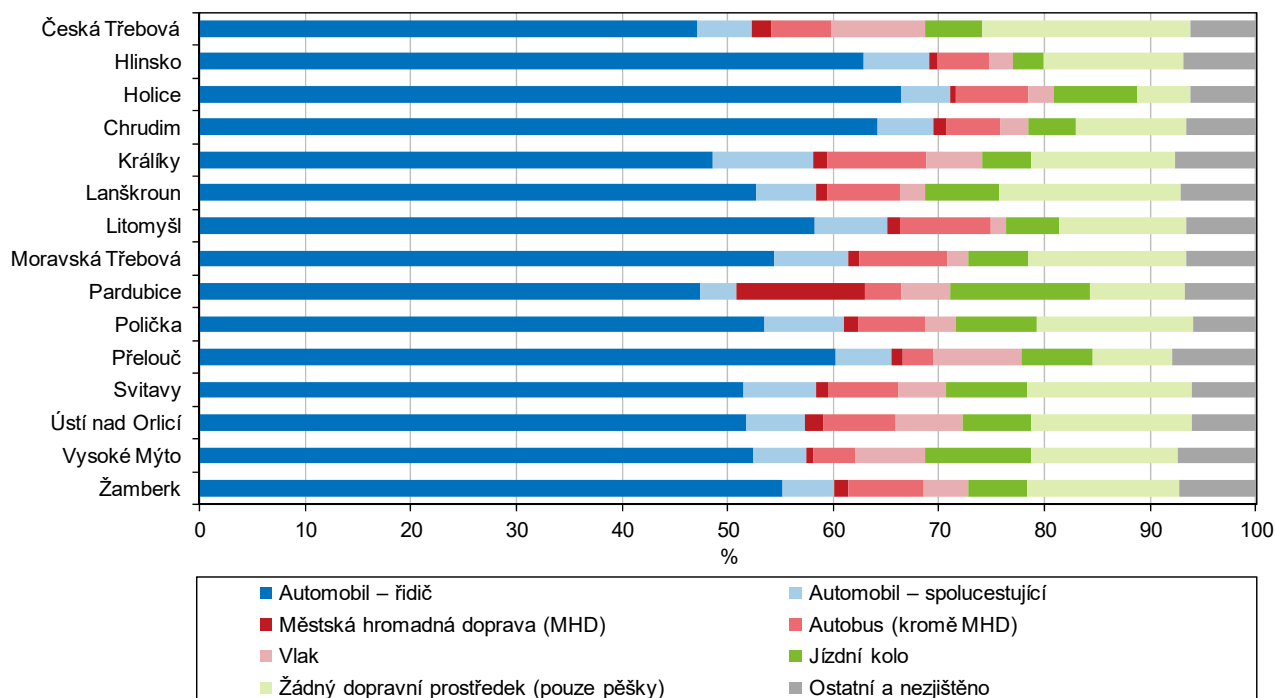
Vyjíždka do zaměstnání bez použití dopravního prostředku (pouze pěšky) ve správních obvodech ORP a krajích

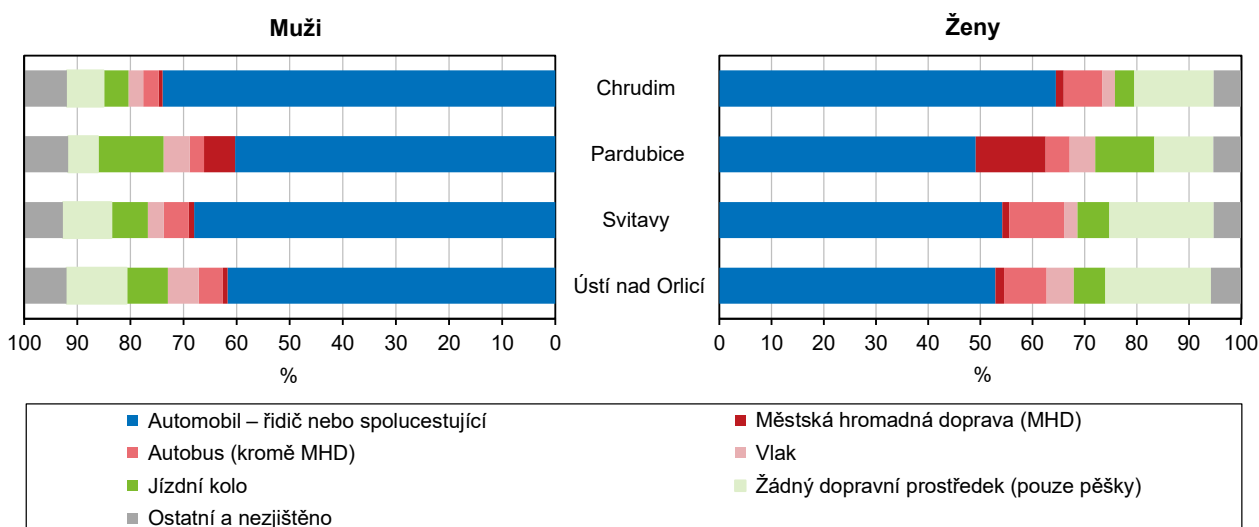
V rámci vyjíždky do zaměstnání podle hlavního dopravního prostředku se Pardubický kraj vyznačoval mezi ostatními kraji nejvyšším podílem osob, které využívaly jako svůj hlavní dopravní prostředek k cestě do zaměstnání **jízdní kolo**. Tento k životnímu prostředí šetrný dopravní prostředek používalo k cestám do práce 8,6 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání v Pardubickém kraji (nadále počítáno ze zjištěných hodnot), což bylo o 4,7 procentního bodu více, než činil celostátní průměr. Mezi správními obvody ORP Pardubického kraje měly na tomto stavu největší zásluhu správní obvody Pardubice a Vysoké Mýto, kde využívalo jízdní kolo ke svým cestám do zaměstnání 14,1 %, respektive 10,7 % ze všech zaměstnaných osob vyjíždějících za prací. Hodnota 14,1 % navíc znamenala 2. nejvyšší podíl mezi všemi 206 správními obvody ORP v České republice a hodnota 10,7 % pak 8. nejvyšší podíl.

Tab. 5.1.3 Vyjíždějící do zaměstnání podle hlavního dopravního prostředku a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící celkem	v tom hlavní dopravní prostředek							žádný dopravní prostředek (pouze pěšky)	nezjištěno
		automobil (řidič nebo spolucestující)	městská hromadná doprava (MHD)	autobus (kromě MHD)	vlak	jízdní kolo	ostatní dopravní prostředky			
Pardubický kraj	176 387	105 234	7 283	9 397	7 451	14 260	1 291	20 874	10 597	
Chrudim	34 039	23 628	375	1 734	881	1 438	207	3 709	2 067	
Pardubice	63 110	34 681	5 959	2 288	3 115	7 467	486	5 277	3 837	
Svitavy	33 790	20 773	383	2 534	945	2 191	237	4 832	1 895	
Ústí nad Orlicí	45 448	26 152	566	2 841	2 510	3 164	361	7 056	2 798	

Graf 5.3 Vyjíždějící do zaměstnání podle hlavního dopravního prostředku a správních obvodů ORP

Dále se Pardubický kraj vyznačoval také vysokým podílem osob, které využívaly jako svůj hlavní dopravní prostředek k cestě do zaměstnání **vlak**. Zatímco v rámci celé České republiky využívalo železniční dopravu k cestě do práce 3,4 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání (nadále počítáno ze zjištěných hodnot), v Pardubickém kraji činil tento podíl 4,5 %, což znamenalo druhou nejvyšší hodnotu mezi kraji (při podílu 6,8 % ve Středočeském kraji). Nejspíše není překvapením, že mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností v kraji evidujeme nejvyšší podíl vyjíždějících do zaměstnání vlakem ve správním obvodu Česká Třebová, který je významným železničním uzlem České republiky. Zde po železnici vyjíždělo do zaměstnání 9,4 % ze všech vyjíždějících do práce (včetně pracujících žáků a studentů), což znamenalo 13. nejvyšší hodnotu mezi 206 správními obvody ORP. Vysoké zastoupení vyjíždějících do zaměstnání vlakem měl mezi všemi vyjíždějícími také správní obvod Přelouč, podíl 9,0 % znamenal 15. nejvyšší hodnotu mezi všemi 206 správními obvody ORP.

Graf 5.4 Vyjíždějící do zaměstnání podle hlavního dopravního prostředku, okresů a pohlaví

Naopak využití **městské hromadné dopravy** k cestě do zaměstnání bylo v Pardubickém kraji z celostátního pohledu podprůměrné. Městskou hromadnou dopravu využívalo jako svůj hlavní dopravní prostředek na cestách do práce 4,4 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání v kraji (počítáno ze zjištěných hodnot), což znamenalo druhou nejnižší hodnotu mezi kraji (spolu s Královéhradeckým krajem) a zároveň hodnotu pod celorepublikovým průměrem (ten činil 15,5 %). Jedinou výjimkou v kraji, která se alespoň blížila celorepublikovému průměru, byl správní obvod ORP Pardubice, kde používalo MHD při svých cestách do zaměstnání 13,0 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání.

Tab. 5.1.4 Vyjíždějící do zaměstnání podle věku a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce	v tom ve věku					
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 a více
Pardubický kraj	114 976	9 160	22 856	30 790	31 586	17 988	2 596
Chrudim	25 460	2 110	5 078	6 840	6 775	4 102	555
Pardubice	35 598	2 481	6 941	9 755	9 826	5 606	989
Svitavy	23 264	1 957	4 772	6 083	6 461	3 557	434
Ústí nad Orlicí	30 654	2 612	6 065	8 112	8 524	4 723	618

Zatímco mezi všemi 255 984 zaměstnanými v Pardubickém kraji byly osoby ve **věku 15 až 44 let** zastoupeny 51,1 % a osoby ve věku 45 let a více měly 48,9% zastoupení, na zaměstnaných osobách, které při své vyjízdě do práce opouští obec svého obvyklého bydliště, se osoby ve věku 15 až 44 let podílely 54,6 % a osoby ve věku 45 let a více 45,4 %. Zaměstnaní 65letí a starší sice tvořili 4,7 % ze všech zaměstnaných v Pardubickém kraji, ale ve skupině zaměstnaných vyjíždějících z obce měli podstatně nižší podíl (2,3 %). Na základě těchto výsledků tak můžeme soudit, že s přibývajícím věkem klesá ochota zaměstnaných opouštět při cestách do zaměstnání obec svého obvyklého bydliště.

Tab. 5.1.5 Vyjíždějící do zaměstnání podle odvětví a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce	z toho odvětví						
		zemědělství, lesnictví a rybářství	průmysl	stavebnictví	velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motor. vozidel	doprava a skladování	vzdělávání	zdravotní a sociální péče
Pardubický kraj	114 976	4 672	45 208	4 835	10 845	6 876	7 734	9 709
Chrudim	25 460	1 032	9 304	1 245	2 444	1 443	1 732	2 527
Pardubice	35 598	916	11 880	1 493	3 759	2 251	2 326	2 940
Svitavy	23 264	1 349	10 249	920	2 098	1 250	1 644	1 900
Ústí nad Orlicí	30 654	1 375	13 775	1 177	2 544	1 932	2 032	2 342

Téměř dvě pětiny ze všech zaměstnaných osob v Pardubickém kraji, které za prací vyjížděly z obce svého obvyklého bydliště, pracovaly podle výsledků Sčítání lidu 2021 v průmyslu. Zatímco celorepublikově dosahoval podíl tohoto **odvětví** hodnoty 35,9 % (počítáno ze zjištěných hodnot), v Pardubickém kraji činil 39,4 %, přičemž nejvyšší byl v okrese Ústí nad Orlicí (45,0 %) a naopak nejnižší v okrese Pardubice (33,4 %). Přibližně desetina vyjíždějících z obce pak mířila za prací do velkoobchodu či maloobchodu (v Pardubickém kraji 9,4 % z vyjíždějících z obce za zaměstnáním, v celé ČR 10,5 %). Za prací v oblasti zdravotní a sociální péče vyjíždělo 8,5 % ze zaměstnaných v kraji, kteří při svých cestách do práce opouštěli obec svého obvyklého bydliště, za zaměstnáním v oblasti vzdělávání pak 6,7 % těchto osob, a za prací v oblasti dopravy a skladování 6,0 %.

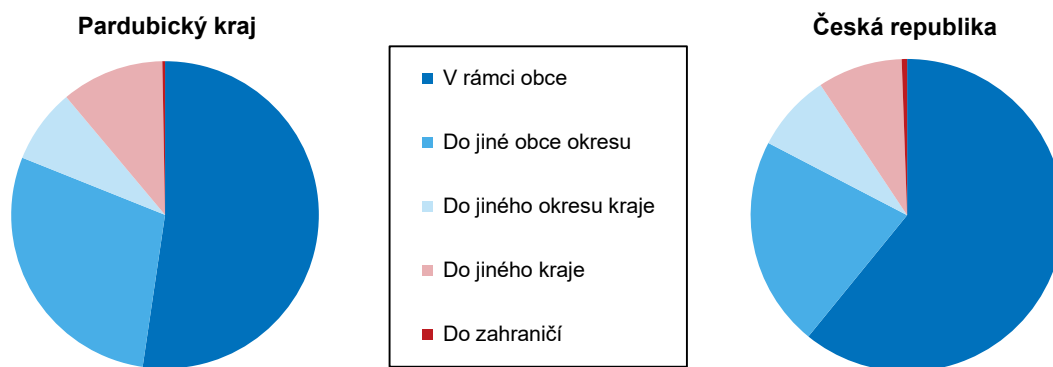
5.2 Vyjíždka a dojíždka do školy

Jak již bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, byli při Sčítání lidu 2021 mezi vyjíždějící do školy zahrnuti pouze **nepracující žáci a studenti** (pokud při studiu zároveň pracovali, vyplňovali na sčítacím formuláři adresu místa pracoviště a byli zahrnuti mezi vyjíždějící do zaměstnání (jde o odlišný pohled oproti SLDB v roce 2011)).

Z celkového počtu 72 210 nepracujících žáků a studentů s obvyklým bydlištěm v Pardubickém kraji v roce 2021 nebylo **místo školy** zjištěno u 1 110 osob (1,5% podíl nezjištěných hodnot představuje druhý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání). Z počtu 71 100 nepracujících žáků a studentů se zjištěným místem školy jich 52,3 % studovalo v obci obvyklého pobytu (z toho 20 osob uvedlo místo školy přímo na adrese obvyklého pobytu); podílem studujících v obci bydliště se kraj zařadil na třetí nejnižší pozici v mezikrajském srovnání.

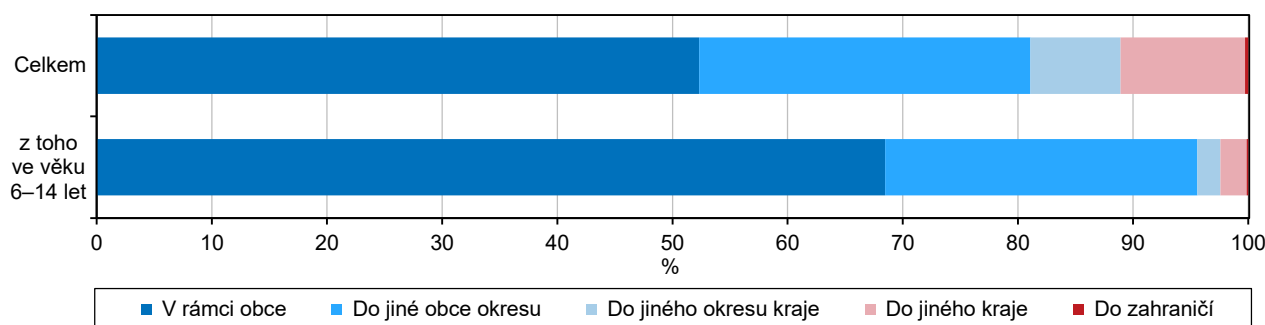
Při bližším pohledu na **vyjíždějící do školy** (mezi ně řadíme vyjíždějící z adresy obvyklého pobytu v rámci obce i mimo obec včetně do zahraničí) zjišťujeme v kraji nadprůměrný podíl studujících v jiné obci okresu – 28,8 % z celkového počtu 71 080 vyjíždějících do školy představuje třetí nejvyšší podíl mezi kraji. Stejně pořadí kraj zaujímá také v podílu vyjíždějících do jiného kraje (10,8 %). Zastoupení vyjíždějících za studiem do zahraničí (0,3 %) patřilo při posledním sčítání v kraji k nejnižším. V úhrnu mimo obec bydliště (ať již do jiné obce okresu bydliště, do jiného okresu kraje, do jiného kraje či do zahraničí) za studiem cestovalo 33 894 žáků a studentů a na všech vyjíždějících do školy se podíleli 47,7 %, což byla třetí nejvyšší hodnota za Středočeským krajem a Krajem Vysočina. Uvnitř kraje byl nejvyšší podíl vyjíždějících mimo obec v okrese Chrudim (52 %) a v rámci SO ORP na Přeloučsku (60 %).

Graf 5.5 Struktura vyjíždky do školy podle typu vyjíždky (ze zjištěných hodnot)

Z porovnání struktury všech vyjíždějících do školy s podskupinou **žáků ve věku 6 až 14 let** je zřejmé, že mezi těmito žáky mají nadprůměrné zastoupení vyjíždějící v rámci obce (68,5% podíl je o 16 procentních bodů vyšší oproti úhrnu); podprůměrný je mezi nimi pak zejména podíl vyjíždějících do jiného okresu kraje (2,0 %, tj. o 5,8 p. b. méně ve srovnání se všemi vyjíždějícími do školy) i do jiného kraje (2,3 % zaostává o 8,5 p. b.).

Graf 5.6 Vyjíždějící do školy podle typu vyjíždky (ze zjištěných hodnot)

Hodnotíme-li strukturu **vyjíždějících do školy přes hranici obce** bydliště (v roce 2021 se v kraji týkala 33 894 žáků a studentů), zjišťujeme mezi nimi 60,3% podíl vyjíždějících do jiné obce v rámci okresu bydliště. Mezi **okresy** Pardubického kraje byl tento typ vyjíždky největší měrou zastoupen na Pardubicku (62,6 %).

Do jiného okresu Pardubického kraje pak za studiem cestovalo 16,4 % z vyjíždějících do školy z obce bydliště (s maximem 26,0 % na Chrudimsku). Do jiného kraje směřovalo 22,7 % z krajského počtu vyjíždějících mimo obec bydliště (v okrese Pardubice byl přítom tento podíl 27,3%); pouze 0,6 % žáků a studentů pak mířilo do zahraničí (opět s nejvyšším, a to 0,8% podílem na Pardubicku).

Tab. 5.2.1 Dojíždka do školy podle typu a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce	v tom				Dojíždějící do obce	v tom			Vyjíždějící v rámci obce
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje	
Pardubický kraj	33 894	20 443	5 575	7 679	197	31 658	20 443	5 575	5 640	37 186
Chrudim	7 422	4 044	1 929	1 415	34	5 235	4 044	849	342	6 752
Pardubice	10 014	6 270	927	2 734	83	12 120	6 270	2 534	3 316	13 344
Svitavy	7 318	4 474	1 101	1 709	34	6 686	4 474	1 050	1 162	6 993
Ústí nad Orlicí	9 140	5 655	1 618	1 821	46	7 617	5 655	1 142	820	10 097

V rámci **dojíždějících do obcí** kraje nejsou (na rozdíl od vyjíždějících) údaje o zahraniční dojíždce k dispozici. Z celkového počtu 31 658 dojíždějících do školy do obcí v kraji jich 64,6 % přijíždělo z jiné obce okresu bydliště (v okrese Chrudim byl přítom tento podíl 77,2%). Přibližně stejnou měrou pak byli mezi dojíždějícími do obcí v kraji zastoupeni žáci a studenti s bydlištěm v jiném okrese kraje (17,6 %) i v jiném kraji (17,8 %), v obou případech s nejvyšším podílem v okrese Pardubice (20,9 %, resp. 27,4 %). Rozdílu počtu dojíždějících a vyjíždějících (saldu dojíždky) z různých územních pohledů je věnována bližší pozornost v podkapitole 5.3.

Tab. 5.2.2 Dojíždka do školy podle pohlaví, frekvence a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce				Vyjíždějící v rámci obce	
	celkem	v tom		z toho 5x týdně a častěji	celkem	v tom		z toho 5x týdně a častěji	muži	ženy
		muži	ženy			muži	ženy			
Pardubický kraj	33 894	16 883	17 011	22 917	31 658	15 851	15 807	22 088	19 053	18 133
Chrudim	7 422	3 760	3 662	5 042	5 235	2 671	2 564	4 134	3 532	3 220
Pardubice	10 014	4 983	5 031	7 085	12 120	6 267	5 853	7 569	6 864	6 480
Svitavy	7 318	3 639	3 679	4 733	6 686	2 990	3 696	4 604	3 448	3 545
Ústí nad Orlicí	9 140	4 501	4 639	6 057	7 617	3 923	3 694	5 781	5 209	4 888

Frekvence vyjíždky do školy nebyla v kraji zjištěna u 23,3 tis. žáků a studentů, tj. přibližně u třetiny ze všech 71 080 vyjíždějících do školy (32,8 % představuje druhý nejnižší podíl mezi kraji). Na celkovém počtu 47 779 vyjíždějících za vzděláním (v rámci obce i mimo obec) se zjištěnou frekvencí byli největší měrou zastoupeni vyjíždějící denně (5x týdně a častěji), a to 85,8 % (šlo o 9. podíl mezi kraji s maximem ve Středočeském a minimem v Jihočeském kraji). Uvnitř kraje nacházíme nejvyšší podíl vyjíždějících denně v okrese Pardubice (88,7 %), mezi správními obvody ORP pak na Přeloučsku (89,7 %). Jiná než denní vyjíždka do školy (se 14,2% podílem v kraji) byla největší měrou zastoupena ve svitavském okrese (16,9 %) a v SO ORP Králíky (27,5 %).

Tab. 5.2.3 Vyjíždějící do školy podle frekvence vyjíždky a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící celkem	v tom frekvence vyjíždky					z jiného místa než z obvyklého bydliště	nezjištěno
		5x týdně a častěji	1x–4x týdně	pravidelně, ale méně než 1x týdně	nepravidelně			
Pardubický kraj	71 080	40 992	4 164	509	1 147	967	23 301	
Chrudim	14 174	8 036	875	106	244	170	4 743	
Pardubice	23 358	14 262	1 119	121	352	222	7 282	
Svitavy	14 311	7 996	987	137	237	267	4 687	
Ústí nad Orlicí	19 237	10 698	1 183	145	314	308	6 589	

Data sčítání lidu umožňují též hodnotit strukturu vyjíždějících podle **hlavního dopravního prostředku** využívaného k nejdělnější části cesty. Obdobně jako v případě frekvence vyjížděky i zde nebyly údaje zjištěny přibližně u třetiny respondentů (32,6 % z celkového počtu 71 080 vyjíždějících do školy v rámci i mimo obec bydliště představuje druhou nejnižší hodnotu v mezikrajském srovnání). Mezi vyjíždějícími do zaměstnání byl přitom podíl osob s nezjištěným hlavním dopravním prostředkem pouze šestiprocentní.

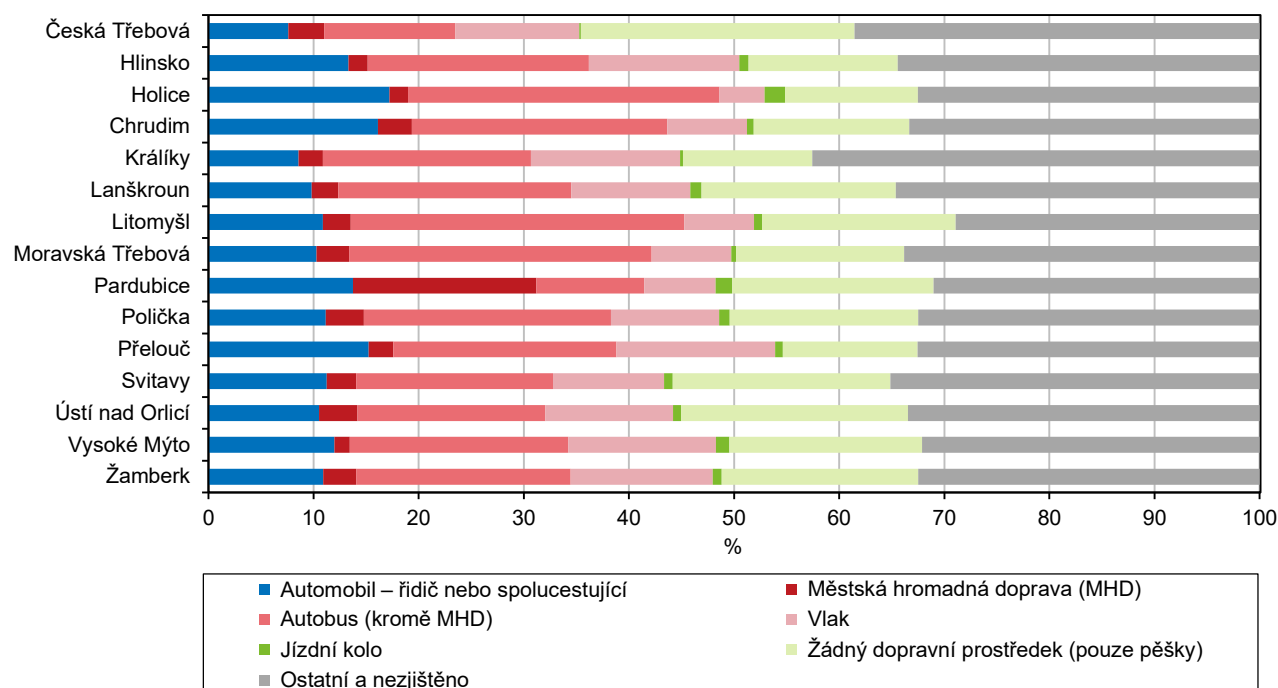
Tab. 5.2.4 Vyjíždějící do školy podle hlavního dopravního prostředku a okresů

Kraj, okresy	Vyjíždějící celkem	v tom hlavní dopravní prostředek							nezjištěno
		automobil (řidič nebo spolucestující)	městská hromadná doprava (MHD)	autobus (kromě MHD)	vlak	jízdní kolo	ostatní dopravní prostředky	žádný dopravní prostředek (pouze pěšky)	
Pardubický kraj	71 080	9 124	4 520	14 005	6 774	720	178	12 586	23 173
Chrudim	14 174	2 207	416	3 351	1 267	95	39	2 083	4 716
Pardubice	23 358	3 357	3 156	3 285	1 782	354	68	4 089	7 267
Svitavy	14 311	1 562	427	3 649	1 254	107	31	2 639	4 642
Ústí nad Orlicí	19 237	1 998	521	3 720	2 471	164	40	3 775	6 548

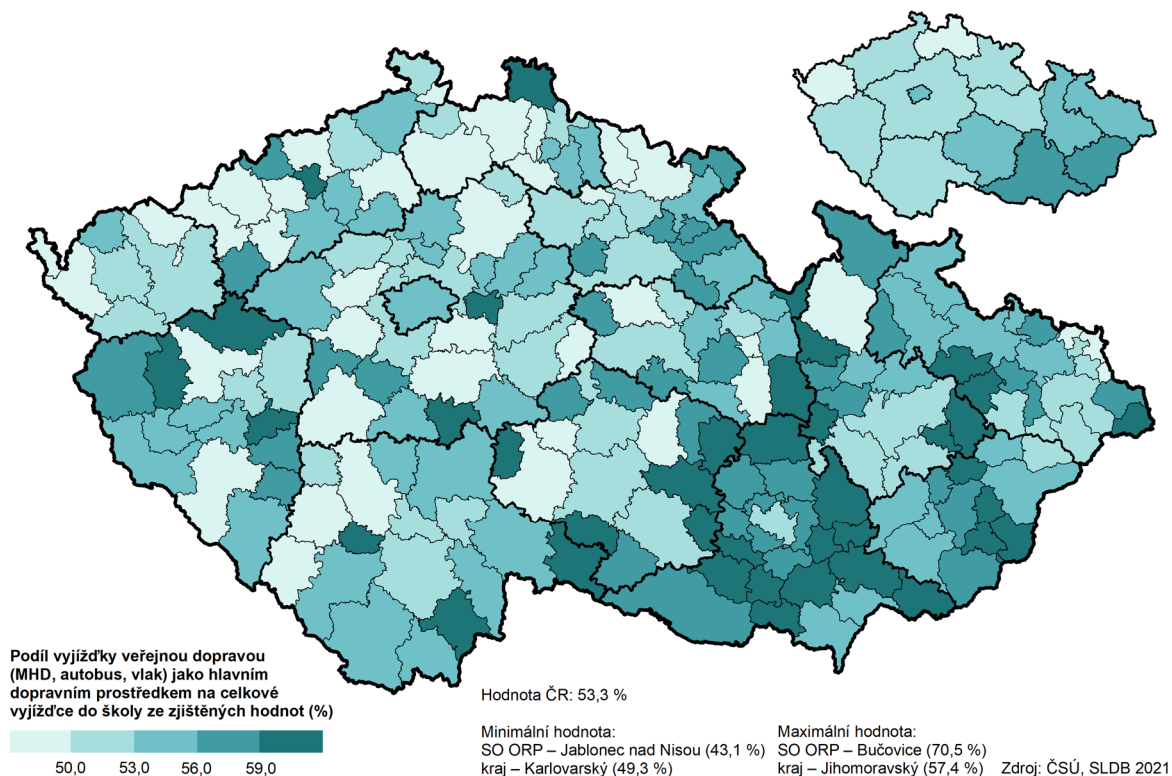
Na celkovém počtu 47 907 vyjíždějících do školy se zjištěným dopravním prostředkem byli v kraji největší měrou zastoupeni cestující autobusem (kromě městské hromadné dopravy (MHD)) – 29,2% podíl přitom představuje pátou nejvyšší hodnotu v **mezikrajském srovnání**. S 26,3 % následovali žáci a studenti, kteří nevyužívali žádný dopravní prostředek a do své školy směřovali pěšky (i ti se řadí mezi vyjíždějící). Dalšími 19,0 % pak byli zastoupeni vyjíždějící do školy automobilem (s převahou na pozici spolucestujícího). Následovali cestující vlakem – jejich 14,1% podíl byl přitom nejvyšší v mezikrajském srovnání. Podprůměrný byl naopak podíl žáků a studentů využívajících k cestě do školy MHD – 9,4 % představuje druhý nejnižší podíl po Kraji Vysočina. Pouze 1,5 % osob vyjíždělo do školy na kole, šlo však o druhou nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání po Olomouckém kraji.

Na úrovni **okresů** zjišťujeme dle očekávání nejvyšší podíl cestujících do školy MHD na Pardubicku (téměř 20 % při pouze 4% podílech ve všech ostatních okresech). Okres Pardubice se též vyznačoval nejvyšším zastoupením vyjíždějících do školy na kole (2,2 %). Cestující do školy automobilem zaujímali nejvyšší podíl v okrese Chrudim (23,3 %), zatímco vlak byl nejvíce preferován na Orlickoústecku (19,5 %), stejně jako pěší chůze (29,8 %).

Graf 5.7 Vyjíždějící do školy podle hlavního dopravního prostředku a správních obvodů ORP

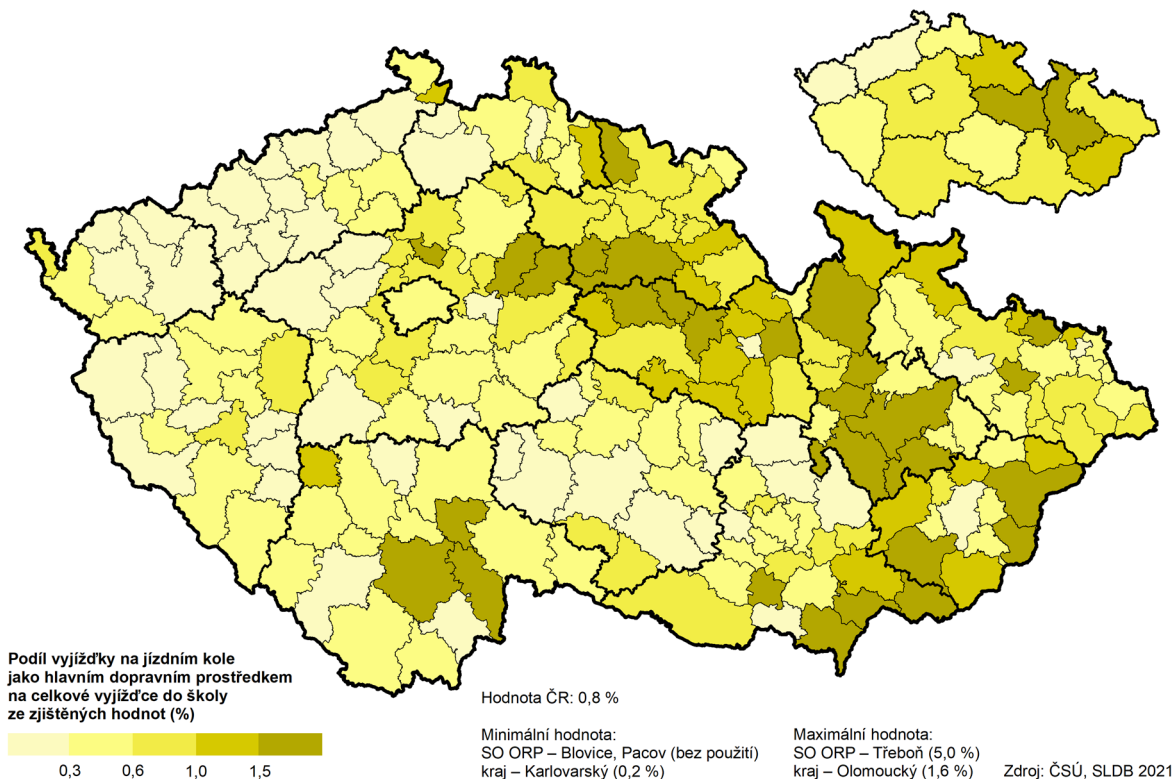

Vyjíždka do školy veřejnou dopravou ve správních obvodech ORP a krajích

Mezi **správními obvody ORP** v kraji zjišťujeme nejvyšší podíl vyjíždějících do školy MHD na Pardubicku (25,2 % ze zjištěných hodnot), autobusem na Litomyšlsku (44,4 %) a vlakem na Králicku (24,7 %). V úhrnném pohledu byla vyjíždka veřejnou dopravou největší měrou zastoupena kromě Králicka i na Moravskotřebovsku (viz obr. výše). Chůzi pěšky nejčastěji preferovali žáci a studenti na Českotřebovsku (42,3 %). Holicko pak bylo charakteristické nejen nejvyšším podílem vyjíždějících do školy autem (25,4 %), ale i na jízdním kole (2,9 %; podíl v první desítku všech SO ORP v ČR).

Vyjíždka do školy na jízdním kole ve správních obvodech ORP a krajích

5.3 Úhrnná bilance dojížděky do zaměstnání a do školy

Z bilance **mezikrajské vyjížděky** do zaměstnání a do školy vyplývá, že počtem 29 792 **vyjíždějících do jiných krajů** se Pardubický kraj při posledním sčítání řadil na čtvrté nejvyšší místo za Středočeský kraj, Hlavní město Prahu a Ústecký kraj. Za prací či studiem vyjížděli obyvatelé Pardubického kraje nejčastěji do sousedního Královéhradeckého kraje, dále do Hlavního města Prahy či Jihomoravského a Středočeského kraje (nejméně vyhledávaným pak byl kraj Karlovarský).

Počtem 1 572 **vyjíždějících do zahraničí** kraj obsadil druhou nejnižší pozici v mezikrajském srovnání, a to za Královéhradeckým krajem. Přitom více než deseti tisíc osob se zahraniční vyjížděka (ať již za prací či do školy) týkala v krajích Karlovarském, Ústeckém, Plzeňském a Jihomoravském.

Počtem 19 360 **dojíždějících z jiných krajů** se Pardubický kraj zařadil až na místo šesté (více dojíždějících směřovalo do Hlavního města Prahy, Středočeského, Jihomoravského, Královéhradeckého a Olomouckého kraje). Do zaměstnání či školy dojíždělo do Pardubického kraje nejvíce osob tradičně z kraje Královéhradeckého, s odstupem následovaly kraje Středočeský, Vysočina či Olomoucký (nejméně dojíždějících do Pardubického kraje směřovalo ze vzdáleného Karlovarska).

Převaha počtu vyjíždějících nad dojíždějícími v kraji o 10 432 osob (hodnoceno na úrovni mezikrajské vyjížděky do zaměstnání a do školy bez zohlednění vyjíždějících do zahraničí) představuje šesté největší záporné **saldo dojížděky** za Středočeským, Ústeckým, Moravskoslezským, Libereckým krajem a Krajem Vysočina. Kladné saldo dojížděky (celkem i v podkategorii do zaměstnání) přitom zaznamenáváme pouze v Hlavním městě Praze a s odstupem v kraji Jihomoravském. Při samostatném pohledu na dojížděku do školy je patrné kladné saldo ještě v dalších dvou krajích, a to Olomouckém a Plzeňském.

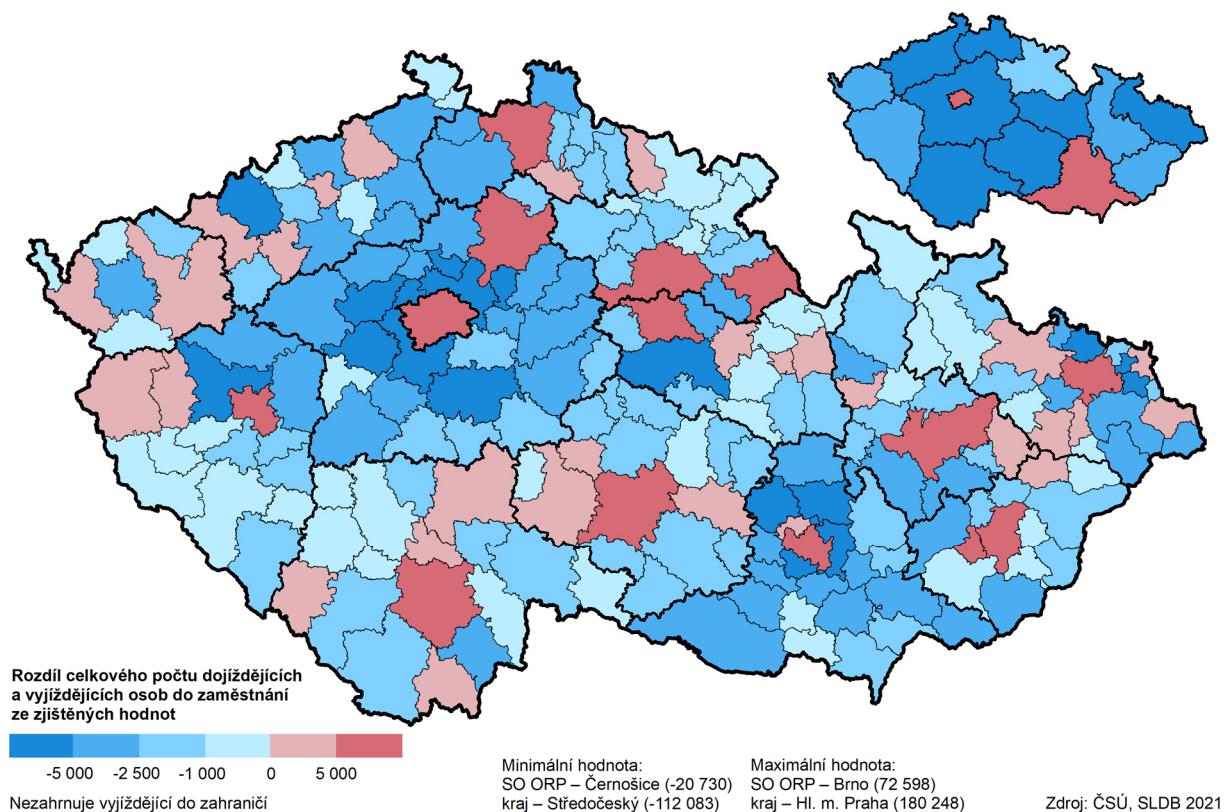
Tab. 5.3.1 Počet dojíždějících/vyjíždějících do/z obce a saldo dojížděky podle okresů

Kraj, okresy	Dojíždějící do obce			Vyjíždějící z obce			Saldo dojížděky		
	celkem	do zaměstnání	do školy	celkem	do zaměstnání	do školy	celkem	do zaměstnání	do školy
Pardubický kraj	136 866	105 208	31 658	148 870	114 976	33 894	-12 004	-9 768	-2 236
Chrudim	23 177	17 942	5 235	32 882	25 460	7 422	-9 705	-7 518	-2 187
Pardubice	49 329	37 209	12 120	45 612	35 598	10 014	3 717	1 611	2 106
Svitavy	26 421	19 735	6 686	30 582	23 264	7 318	-4 161	-3 529	-632
Ústí nad Orlicí	37 939	30 322	7 617	39 794	30 654	9 140	-1 855	-332	-1 523

Pokud zohledníme též vyjíždějící do zahraničí, pak v kraji zaznamenáváme záporné saldo dojížděky 12 004 osob tvořené z většiny převahou vyjíždějících nad dojíždějícími do zaměstnání – viz tab. 5.3.1 s meziokresním srovnáním. Jediným **okresem** v Pardubickém kraji, který se při Sčítání lidu 2021 vyznačoval kladným saldem dojížděky (stejně jako při minulém cenzu), byl okres Pardubice. Zásahu na tom měla nejen dojížděka do zaměstnání, ale ve větší míře i dojížděka do školy. Pardubicko je významným centrem dojížděky nejen pro sousední chrudimský okres, ale také pro obyvatele přilehlého královéhradeckého, kutnohorského či kolínského okresu. Největší záporné saldo dojížděky v kraji (především do zaměstnání) pak bylo zaznamenáno v okrese Chrudim.

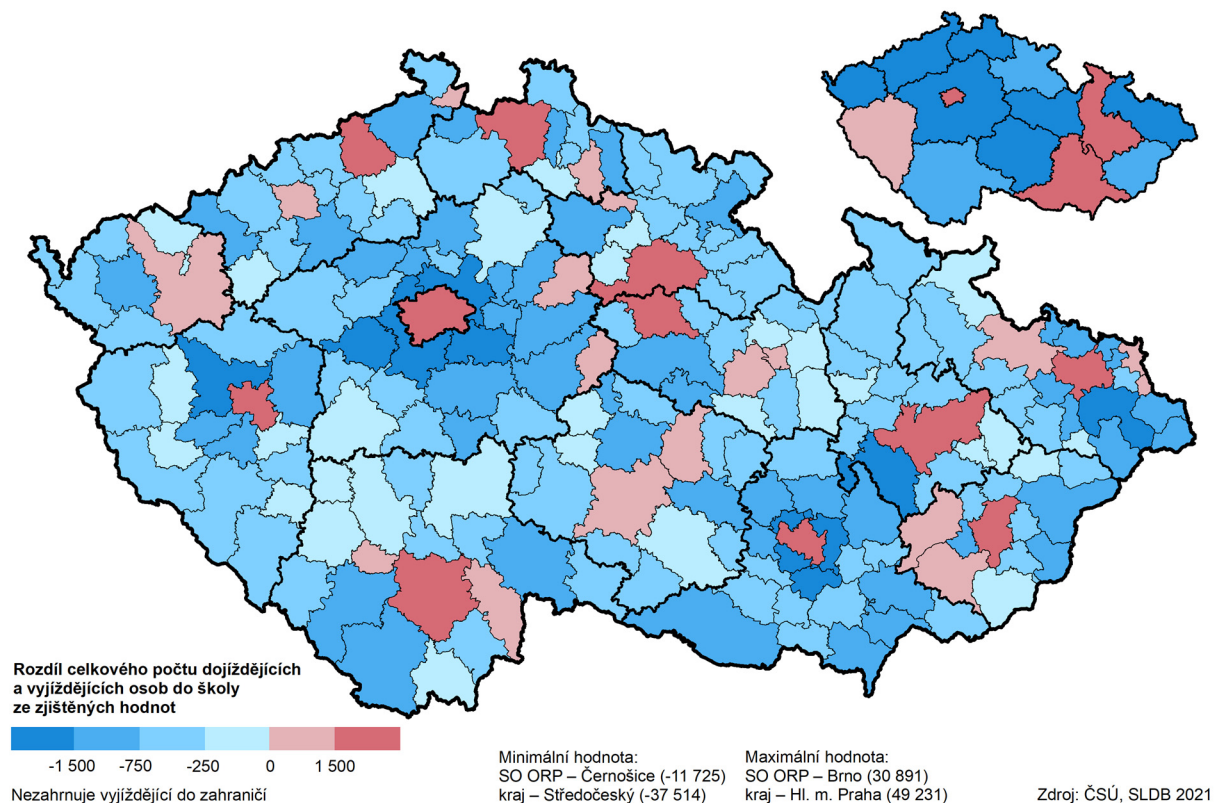
Při hodnocení **salda meziokresové dojížděky** bez zohlednění vyjíždějících do zahraničí (viz též následující kartogramy) nacházíme největší převahu dojíždějících nad vyjíždějícími do zaměstnání i školy v regionech s nejlidnatějšími městy (Praha, Brno, Ostrava a Plzeň). Páté největší **kladné saldo** dojížděky za prací zjišťujeme v SO ORP Mladá Boleslav ve Středočeském kraji, v případě dojížděky do školy pak na Olomoucku. Z celkového počtu 206 správních obvodů ORP v ČR (vč. Prahy) bylo kladné saldo dojížděky do zaměstnání zaznamenáno ve 43 regionech a do školy ve 29 regionech. V rámci Pardubického kraje se největší převahou dojíždějících nad vyjíždějícími za prací i do školy vyznačovalo Pardubicko (v obou typech vyjížděky na osmém nejvyšším místě celorepublikového žebříčku za Královéhradeckem). Kladné saldo dojížděky pak kromě Pardubicka zjišťujeme v případě dojížděky do zaměstnání na Vysokomýtsku, Lanškrounsku a Českořtebovsu a v případě dojížděky do školy na Litomyšlsku a Českořtebovsu.

Saldo vyjížděky a dojížděky do zaměstnání ve správních obvodech ORP a krajích

Největší **záporné saldo** dojížděky do zaměstnání i školy je typické zejména v regionech v blízkosti hlavního města (s celorepublikovým maximem v SO ORP Černošice jihozápadně od Prahy) a v okolí Brna. V rámci Pardubického kraje byla největší převaha vyjíždějících nad dojíždějícími do zaměstnání i školy charakteristická pro Chrudimsko, které bylo v případě vyjížděky za práci následováno Holickem a do školy Hlineckem.

Saldo vyjížděky a dojížděky do školy ve správních obvodech ORP a krajích

Při pohledu na města = **sídla patnácti správních obvodů** obcí s rozšířenou působností v kraji zjišťujeme záporné **saldo dojížděky do zaměstnání** (tj. převahu vyjíždějících nad dojíždějícími) pouze v Králíkách (-277, vč. zahrnutí vyjíždějících do zahraničí) a Holicích (-199). V ostatních sídelních městech je patrné kladné saldo dojížděky za prací, největší (+14 217 osob) v krajském městě, s odstupem následovaném Vysokým Mýtem (+3 623) a Litomyšlí (+3 098). V případě vyjížděky **do školy** zjišťujeme kladné saldo, tj. převahu dojíždějících nad vyjíždějícími, ve všech patnácti městech v kraji, která jsou sídlem SO ORP – s nejmenším rozdílem v Králíkách (+6) a Hlinsku (+20) a s největším rozdílem v Pardubicích (+6 591), Litomyšli (+1 702) a Chrudimi (+1 535).

Saldo celkové dojížděky (v úhrnu do zaměstnání i do školy) bylo při posledním sčítání na úrovni sídel správních obvodů v kraji záporné pouze v Králíkách (-271 celkem, z toho -130 v případě cestujících denně, resp. 5x týdně a častěji, jak uváděli respondenti na sčítacím formuláři). Po Pardubicích s nejvyšším kladným saldem (+20 808 celkem, z toho +14 426 v rámci denní dojížděky) následovala města Litomyšl (+4 800, resp. +3 032), Vysoké Mýto (+4 158, resp. +3 719) a Chrudim (+3 925, resp. +3 409).

Tab. 5.3.2 Obce s největším počtem dojíždějících, vyjíždějících a saldem dojížděky
(řazeno dle "do zaměstnání")

Obec	Dojíždějící do obce		Obec	Vyjíždějící z obce		Obec	Saldo dojížděky	
	do zaměstnání	do školy		do zaměstnání	do školy		do zaměstnání	do školy
Pardubice	23 074	8 350	Pardubice	8 857	1 759	Pardubice	14 217	6 591
Chrudim	6 463	2 294	Chrudim	4 073	759	Vysoké Mýto	3 623	535
Vysoké Mýto	5 005	981	Ústí nad Orlicí	2 423	490	Litomyšl	3 098	1 702
Litomyšl	4 463	2 013	Česká Třebová	2 277	506	Lanškroun	2 897	810
Svitavy	4 088	981	Přelouč	1 943	319	Chrudim	2 390	1 535
Lanškroun	3 876	1 138	Svitavy	1 795	593	Sezemice	-1 049	-190
Ústí nad Orlicí	3 789	1 217	Choceň	1 697	429	Rudoltice	-625	-222
Přelouč	2 955	628	Holice	1 450	268	Heřmanův Městec	-553	157
Česká Třebová	2 822	934	Sezemice	1 396	346	Dolní Roveň	-511	-65
Polička	2 529	998	Vysoké Mýto	1 382	446	Srch	-473	-287

Mezi **dvacet obcí s nejvyšším počtem dojíždějících do zaměstnání** v kraji se kromě čtrnácti sídel SO ORP (výjimkou jsou Králíky na 36. pozici mezi všemi 451 obcemi v kraji) dále dostávají Letohrad, Choceň, Třemošnice, Opatovice nad Labem, Slatiňany a Jevíčko. V případě počtu **vyjíždějících za prací** se do TOP 20 ze sídel správních obvodů nedostává pouze Lanškroun (na 21. místě) a Králíky (na 28. příčce), zato sem dále spadá Choceň, Sezemice, Lázně Bohdaneč, Heřmanův Městec, Letohrad, Slatiňany a Skuteč.

Při pohledu na **žebříček obcí s nejvyšším počtem dojíždějících do školy** nacházíme v první dvacítkě kromě sídel SO ORP (opět s výjimkou Králík na 24. místě) Choceň, Letohrad, Heřmanův Městec, Rybitví, Skuteč a Jevíčko. Nejvíce **vyjíždějících do školy** pak bylo zaznamenáno kromě sídel SO ORP (bez Králík na 28. pozici) v Chocni, Starém Hradišti, Sezemících, Srchu, Slatiňanech a Letohradu.

Nejvyšší **kladné saldo dojížděky do zaměstnání** (tedy převaha počtu dojíždějících nad vyjíždějícími) byla mezi obcemi kraje typická pro Pardubice, Vysoké Mýto, Litomyšl, Lanškroun, Chrudim, Svítavy, Ústí nad Orlicí, Poličku a Přelouč (ve všech těchto obcích se jednalo o více než tisíc osob, z toho v Pardubicích 14 217). Nejvyšší **kladné saldo dojížděky do školy** (nad 500 osob) pak zaznamenáváme kromě Pardubic (s 6 591 osobami) dále v Litomyšli, Chrudimi, Lanškrouně, Ústí nad Orlicí, Poličce, Holicích, Vysokém Mýtě, Moravské Třebové a Žamberku.

Naopak nejvyšší **záporné saldo dojížděky do zaměstnání** (tedy převahu počtu vyjíždějících nad dojíždějícími) nacházíme především v obcích ležících v blízkosti velkých center (nejen Pardubic, ale např. Hradce Králové či Lanškrouna), a to v Sezemících, Rudolticích, Heřmanově Městci, Dolní Rovni, Srchu, Horním Jelení či Březové nad Svitavou. Nejvyšší **záporné saldo dojížděky do školy** pak zjišťujeme ve Starém Hradišti, Srchu, Rudolticích, Sobětuchách, Sezemících, Srnojedech či Dolní Dobrouči.